

2021

Quickscan Mentinkweg 13 Winterswijk - Corle

R.J.H. Schröder

Ecologisch Adviesbureau Schröder

8-4-2021

Rapportnummer 2103

Quickscan Mentinkweg 13 Winterswijk - Corle

Inventarisatie beschermde soorten

Rapportnummer 2103

R.J.H. Schröder

8 april 2021

Opdrachtgever:

H. Legters
Dahliastraat 17
7102 KA Winterswijk

Ecologisch Adviesbureau Schröder

Droppersweg 1
7108 BL Winterswijk-Woold
Tel: (0543)-564336
E-mail : ecoadvies@planet.nl
l: www.ecologischadviesbureauschroder.nl

Colofon

© 2021 Ecologisch Adviesbureau Schröder, Winterswijk-Woold

<i>Tekst en samenstelling:</i>	R.J.H. Schröder (Ecologisch Adviesbureau Schröder).
<i>In opdracht van:</i>	H. Legters.
<i>Contactpersoon:</i>	H. Legters.
<i>Veldwerk:</i>	R.J.H. Schröder.
<i>Foto's omslag en rapport:</i>	R.J.H. Schröder.
<i>Rechten:</i>	De inhoud van dit rapport (in het geheel of in delen) mag, behoudens de familie Legters te Winterswijk, zonder schriftelijke toestemming van Ecologisch Adviesbureau Schröder, niet door fotokopie, druk of andere middelen worden gereproduceerd.
<i>Bronvermelding:</i>	Citaten uit dit rapport zijn toegestaan met volledige bronvermelding: Schröder, 2021. Quicksan Mentinkweg 13 Winterswijk - Corle.
<i>Wijze van citeren:</i>	Schröder, R.J.H., 2019. Quicksan Scholtemaatweg 6 Winterswijk - Ratum. Rapport 2103 - Ecologisch Adviesbureau Schröder, Winterswijk-Woold.

Inhoud

1. Inleiding	1
2. Onderzoek	4
2.1 Methode	4
2.2 Resultaten	4
3. Wettelijke consequenties	9
3.1 Soortbescherming	9
3.2 Gebiedenbescherming	12
4. Literatuur	14
Bijlagen	15

1. Inleiding

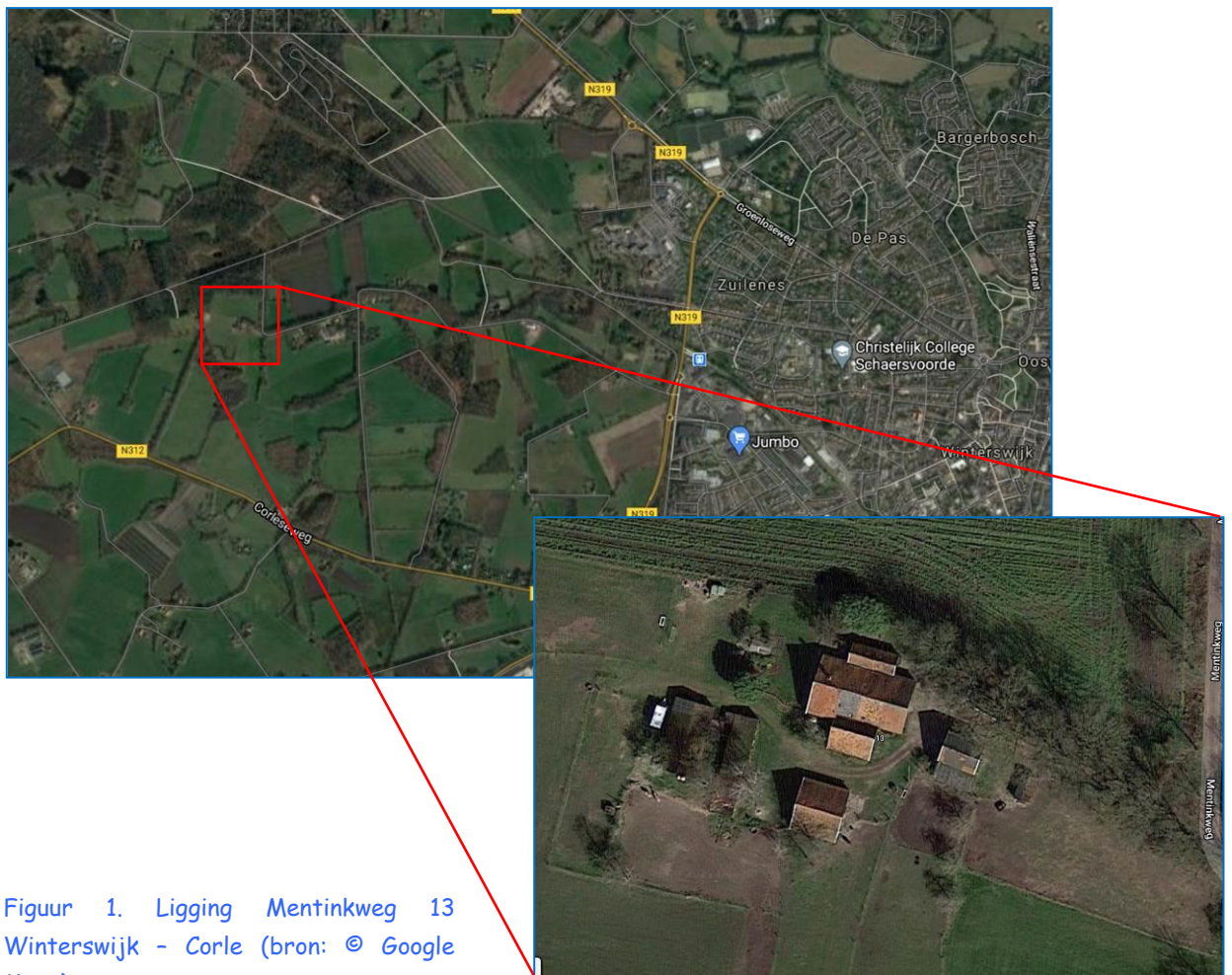
Aan de Mentinkweg 13 te Winterswijk – Corle is op 24 maart 2021 een bezoek gebracht ten behoeve van een quickscan in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb). Deze quickscan is noodzakelijk in verband met ruimtelijke ontwikkelingen op het erf. De familie Legters heeft de volgende wensen:

1. Verbouwen van het achterhuis en de schoppe
2. Sloop van een vijftal schuren
3. (mogelijk) Verwijderen van groenvoorzieningen

Door Buro Collou (2021) is een landschappelijk inpassingsplan opgesteld (zie bijlage 2). Daarin is onder andere de aanleg van een houtsingel tussen het erf en de houtwal naast het kippenhok en karloods.

De bovengenoemde werkzaamheden zijn aan te merken als ruimtelijke ontwikkelingen.

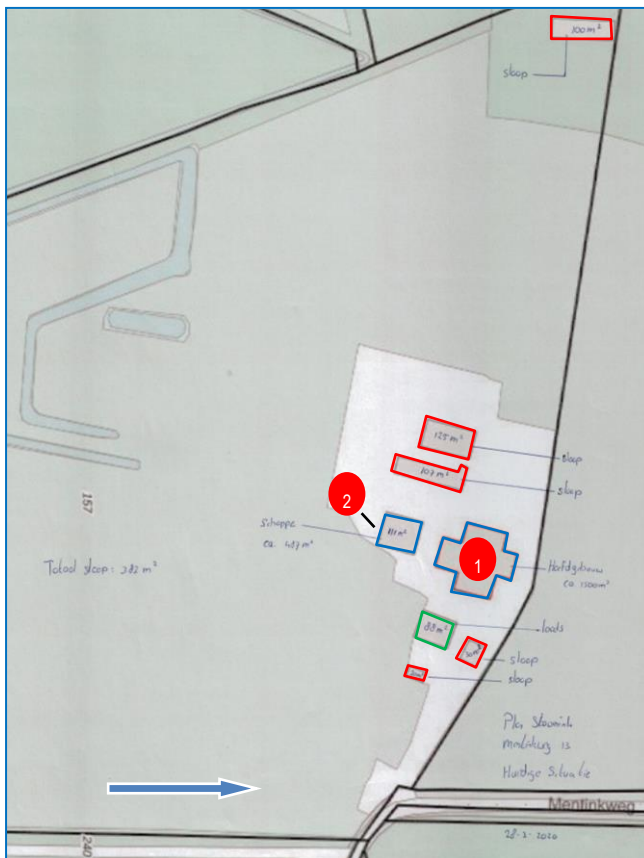
In figuur 1 is de globale ligging van het plangebied weergegeven. In figuur 2 is de exacte ligging van de opstanden opgenomen.

Figuur 1. Ligging Mentinkweg 13 Winterswijk - Corle (bron: © Google Maps).

In figuur 2 is de ligging van de aanwezige (te slopen) opstanden weergegeven. Daarbij zijn de te slopen opstanden rood gemarkeerd (karloods en kippenhok, 2 varkensschuren, kennel/karloods en garage), de te verbouwen boerderij (1) en de schoppe (2) blauw en de te handhaven en niet te verbouwen opstanden groen (loods). Naast deze ecotopen zijn nog de volgende elementen aanwezig:

1. Oprit met oude zomereiken (*Quercus robur*):
 - a. Noordzijde 7 ex. met diameter op borsthoogte (dbh) tussen de 60-100 cm
 - b. Zuidzijde 3 ex. (dbh 80-100 cm)
2. Twee hoogstamfruitbomen in ponyweide oostzijde erf
3. Ruwe berk (*Betula pendula*) tussen varkensschuren westzijde erf
4. Tuin rondom boerderij
5. Het kippenhok en de karloods liggen 100 meter ten westen van het erf tegen het bos aan. Zij zijn middels een landweggetje verbonden met het erf.

Figuur 2. Ligging opstanden Mentinkweg 13 Winterswijk - Corle (bron: H. Legters).

Sinds 1 januari 2017 is de Wet Natuurbescherming van kracht. Middels deze wet wordt een groot aantal plant- en diersoorten (soortenbescherming) en gebieden (gebiedenbescherming) beschermd. Als er plannen zijn om bepaalde (ruimtelijke) handelingen uit te voeren of wijzigingen aan te brengen in het bestemmingsplan, zal er onderzocht moeten worden of deze plannen, of onderdelen hiervan, nadelige effecten kunnen hebben op aanwezige, of mogelijk aanwezige, beschermde flora, fauna of gebieden. In bijlage 3 is een samenvatting van de Wnb opgenomen.

Daarom heeft de familie Legters Ecologisch Adviesbureau Schröder gevraagd om voor het plangebied een dergelijke natuurtoets uit te voeren. De natuurtoets is uitgevoerd in de vorm van een quickscan; een verkennend onderzoek dat in een kort tijdsbestek kan worden uitgevoerd. Aldus worden planologische procedures niet vertraagd. Het doel van de quickscan is om te kunnen beoordelen of door de geplande werkzaamheden schade kan ontstaan aan populaties van beschermde soorten en hoe deze schade beperkt of gecompenseerd kan worden.

Tijdens de uitvoering van de natuurtoets wordt de eventuele en mogelijke aanwezigheid van beschermde dier- en plantensoorten van het plangebied vastgesteld op basis van een veldbezoek. Indien beschermde soorten worden vastgesteld, wordt bekeken hoe de te ontwikkelen plannen in overeenstemming gebracht kunnen worden met de Wnb.

Om een goede impressie van het plangebied te krijgen zijn in bijlage 1 foto's opgenomen.

2. Onderzoek

2.1 Methode

Het onderzoek is uitgevoerd in de vorm van een dagbezoek en een literatuuronderzoek. Het veldbezoek is uitgevoerd op 24 maart 2021 (9:15-10:45 | 5-10°C | windkracht 2 Bft. | 0/8 bewolking).

Er is gezocht naar de mogelijkheden voor beschermde soorten en bedreigde soorten van de Rode lijst. Er is speciaal gelet op de juridisch zwaarder beschermde soorten die op een erf potentieel zijn te verwachten: nesten en/of vaste verblijfplaatsen van boerenzwaluw, huismus, kerkuil, bosuil, steenuil, vleermuizen en steenmarter.

Het literatuuronderzoek heeft zich vooral gericht op de laatste 10 jaar (2011-2020). Indien relevant zijn echter ook oudere waarnemingen betrokken bij het literatuuronderzoek. Het literatuuronderzoek heeft zich toegespitst op uurhok 41-25 en kilometerhok 243-443 waarbinnen zich het plangebied bevindt.

2.2 Resultaten

Hieronder worden de bevindingen per soortgroep uiteengezet.

Amfibieën en reptielen

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen amfibieën en reptielen waargenomen.

Literatuuronderzoek

In de periode 2011-2020 zijn in de ruime omgeving van het plangebied de volgende juridisch licht beschermde soorten vastgesteld (art. 3.10 Wnb): bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, levendbarende hagedis en ringslang. Opvallend is de waarneming van een volwassen ringslang in 2020 op een heideterrein van Natuurmonumenten aan de Veenhuisweg op 1 kilometer westelijk van het plangebied. Deze soort is rond Winterswijk zeer zeldzaam. Mogelijk gaat het hier om een zwervend dier, afkomstig van het Korenburgerveen (bekend leefgebied). Juridisch zwaar beschermde soort (art 3.5 Wnb) zijn ook aangetroffen: heikikker (Koelveen, Korenburgerveen-bufferzone), kamsalamander (Dollemanweg: poel in wildakker op 10 meter afstand van kippenhok/karloods in plangebied, Koelveen, Korenburgerveen-bufferzone) en poelkikker (Dollemanweg: heischraal grasland met poel, Koelveen, Korenburgerveen-bufferzone, Corleseweg: nat schraalland NM).

Van de periode voor 2011 zijn nog hazelworm (Mentink) en rugstreeppad (Korenburgerveen) bekend geworden.

Geschiktheid plangebied

Van de in de omgeving aanwezige soorten, kan het plangebied landbiotoop herbergen voor gewone pad, kamsalamander en kleine watersalamander. Voor de hazelworm vormt het plangebied potentieel geschikt leefgebied (tuin, overhoekjes e.d.). Omdat echter van deze soort waarnemingen uit de periode 2011-2020 uit de (directe) omgeving ontbreken, kan het voorkomen van deze soort redelijkerwijze worden uitgesloten. De mesthoop op het erf is mogelijk geschikt als eiafzetplaats voor ringslangen.

Broedvogels

Veldbezoek

Tijdens het bezoek van 24 maart 2021 werden de volgende broedvogels op (*) en rondom het plangebied vastgesteld: boomklever*, buizerd, heggenmus*, holenduif*, huismus*, kleine bonte specht, koolmees*, matkop, merel*, pimpelmees*, roodborst, spreeuw*, staartmees*, vink*, winterkoning*, witte kwikstaart* en zwarte kraai*.

Van deze soorten zijn uitsluitend de nesten van huismus jaarrond beschermd (cat. 2). Huismussen zijn gezien op en in de boerderij en de schoppe. Op de boerderij werden 1 solitair ♂, 1 solitair ♀ en een paartje huismus gezien. Sommige dieren gingen via openingen ook de boerderij in zodat kan worden aangenomen dat er in de boerderij 2 nestplaatsen aanwezig zijn. In de schoppe werden 2 paartjes huismus waargenomen zodat mag worden aangenomen dat hier eveneens 2 nestplaatsen aanwezig zijn. In totaal zijn hiermee binnen de grenzen van het plangebied 4 nestplaatsen van huismus aanwezig.

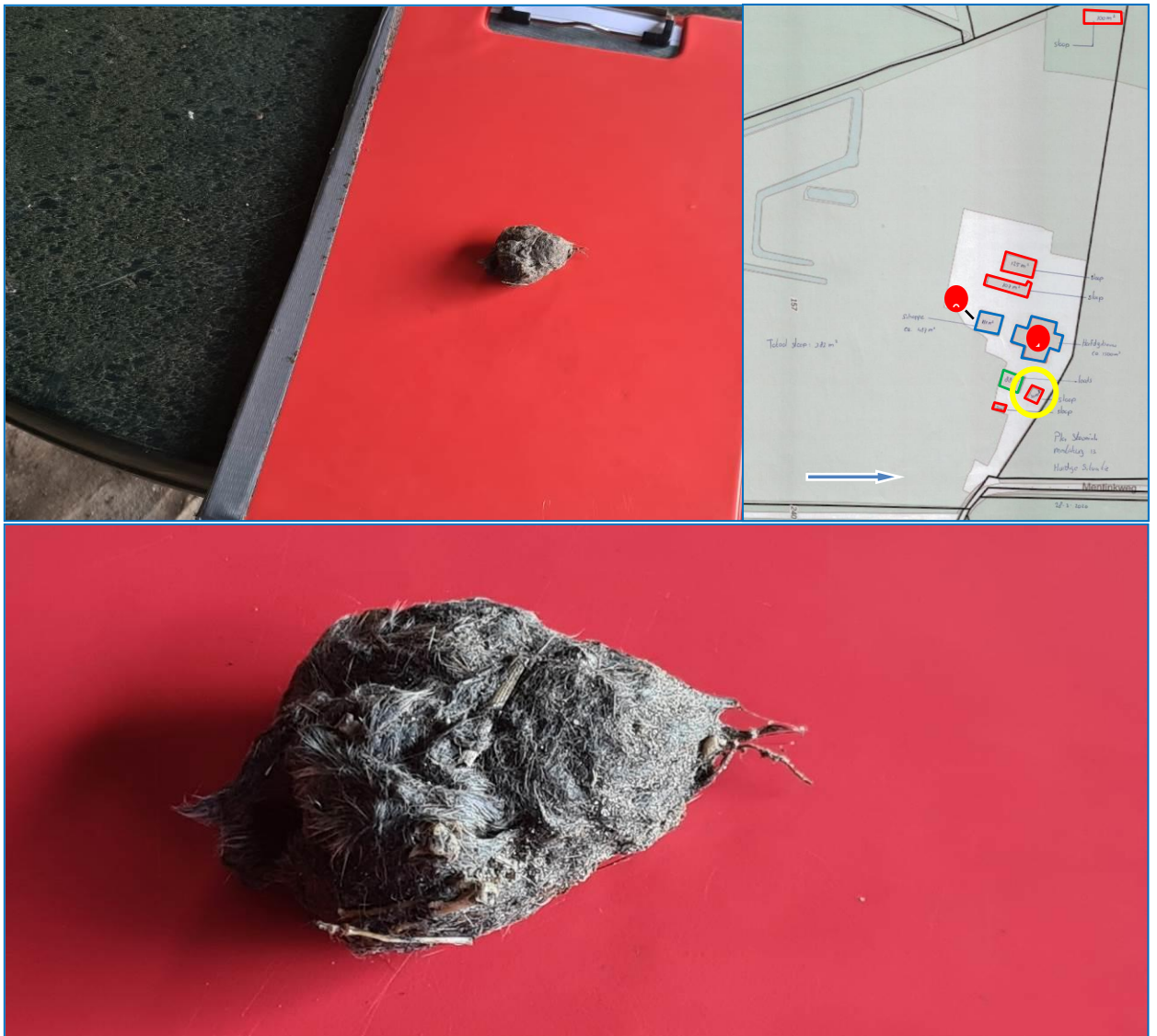
Van de zwarte kraai werden 4 nesten aangetroffen, verspreid over 2 oude zomereiken aan de noordzijde van de oprit nabij de boerderij. Tevens werd een paartje zwarte kraaien nabij deze nesten waargenomen. Het is daarom aannemelijk dat deze soort in één van de nesten tot broeden komt. Nesten van zwarte kraaien worden ook gebruikt door torenvalken en ransuilen. Nesten van ransuil zijn jaarrond beschermd (categorie 4) en die van torenvalk valt binnen categorie 5 beschermde nesten (zie hieronder).

Binnen het plangebied zijn van de broedvogels van categorie 5 (jaarrond beschermd als er sprake is van ecologisch zwaarwegende redenen) waarschijnlijk broedplaatsen aanwezig van boomklever, koolmees, pimpelmees, spreeuw en zwarte kraai.

Figuur 3. Twee van de 4 aanwezige nesten van zwarte kraai aan de Mentinkweg 13 Winterswijk - Corle.

Van de kerkuil is 1 braakbal aangetroffen in de karloods naast de hondenkennel (zie gele cirkel in figuur 4).

Figuur 4. Braakbal van kerkuil aan de Mentinkweg 13 Winterswijk - Corle.

Ondanks gerichte zoekacties zijn geen braakballen van steenuil aangetroffen.

Literatuuronderzoek

Uit het literatuuronderzoek zijn uit van 1995 de volgende territoria van broedvogels bekend geworden van het plangebied Mentinkweg 13 in Winterswijk - Corle (Biologische Station Zwillbrock e.V., 2000): boerenzwaluw, heggemus, huismus, merel, spreeuw, zanglijster en zwarte roodstaart. In 2015 zijn daarnaast nog bonte vliegenvanger en gekraagde roodstaart bekend geworden. Overige waarnemingen zijn niet bekend geworden uit het literatuuronderzoek.

Geschiktheid plangebied

Potentieel biedt het plangebied leefgebied voor de volgende soorten van de 1 t/m 4 jaarrond beschermde nesten: huismus (actueel), kerkuil, ransuil en steenuil.

Potentieel biedt het plangebied broedhabitat voor de volgende soorten van de categorie 5 jaarrond beschermde nesten: boerenwaluw*, bonte vliegenvanger*, boomklever*, boomkruiper, bosuil, ekster, gekraagde roodstaart*, grauwe vliegenvanger, groene specht, grote bonte specht, koolmees*, pimpelmees*, spreeuw*, torenvalk, zwarte kraai* en zwarte roodstaart* (* = actueel en historisch voorkomen).

Vleermuizen

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen aanwijzingen gevonden die duiden op de aanwezigheid van vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen (bijv. uitwerpselen). De boerderij, de schoppe en mogelijk ook andere opstanden lijken echter geschikt als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen. Vooral de spouwmuur rondom de keuken van de boerderij is daartoe geschikt. Ook een enkele zomereik langs de oprit bevat holten die ook als vaste rust- en/of verblijfplaats dienst kunnen doen.

De opgaande begroeiing in de vorm van de 10 oude zomereiken langs de oprit is als foerageergebied voor vleermuizen geschikt door hun omvang, ouderdom en de aanwezigheid van luwten. Ook de andere solitaire bomen kunnen daartoe geschikt zijn (2 hoogstamfruitbomen en ruwe berken).

Het plangebied bevindt zich in een bosrijke omgeving van Winterswijk. De eikenlaan is verbonden met andere houtige beplantingen (potentiële vliegroute) waardoor het plangebied voor vleermuizen verbonden is met de omgeving. Hierdoor is de kans op de aanwezigheid van vleermuizen binnen de grenzen van het plangebied groot.

Literatuur

Uit het literatuuronderzoek is de aanwezigheid van de volgende vleermuizen uit de periode 1990-2021 bekend geworden: bosvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, watervleermuis,

Geschiktheid plangebied

De opstanden en opgaande begroeiing in het plangebied zijn potentieel geschikt voor de uit de literatuur bekend geworden vleermuizen.

Grondgebonden zoogdieren

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn 2 belopen konijnenburchten aangetroffen; 1 in het oude kippenhok naast de bosrand en 1 in de paardenrijbak daarnaast (zie figuur 5).

Figuur 5. Twee konijnenburchten aan de Mentinkweg 13 Winterswijk - Corle.

Daarnaast heeft de eigenaar in het verleden steenmarters aangetroffen op het erf. Deze zijn de laatste jaren niet meer waargenomen. Er zijn daartoe ondanks gerichte zoekacties (m.n. uitwerpselen en resten van prooidieren) niet aangetroffen.

Literatuuronderzoek

Uit het literatuuronderzoek is de aanwezigheid van de volgende grondgebonden zoogdieren uit de periode 2011-2020 bekend geworden uit de (ruime) omgeving: bunzing*, das*, gewone bosmuis, haas, hermelijn*, konijn, mol, ree, rode eekhoorn*, steenmarter*, tweekleurige bosmuis, vos en wild zwijn*. De met een * gemarkeerde soorten betreft beschermde, bij ruimtelijke ontwikkelingen niet vrijgestelde soorten. Uit de periode 1990-2021 zijn daarnaast nog de volgende beschermde - niet vrijgestelde - soorten bekend geworden uit uurhok 41-25: boommarter en wezel.

Geschiktheid plangebied

Hoewel geen aanwijzingen zijn gevonden voor de aanwezigheid van andere grondgebonden zoogdieren in de te slopen opstanden - zoals de licht beschermde (art. 3.10 Wnb) en niet vrijgestelde kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) en steenmarter - is aanwezigheid niet uit te sluiten gezien de grote hoeveelheid potentiële schuilplaatsen.

Vaatplanten, insecten, vissen en overige ongewervelden

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde vaatplanten, insecten, vissen of overige ongewervelden aangetroffen binnen de begrenzing van het plangebied. Gezien het ontbreken van leefgebied voor soorten van deze biologische groepen, zijn hiervan redelijkerwijze geen beschermde soorten of soorten van de Rode lijsten te verwachten.

Wel zijn enkele algemene plantensoorten vastgesteld op het erf aan de Mentinkweg 13 in Winterswijk - Corle: Engels raaigras, gestreepte witbol, gewoon speenkruid, hondsdrif, kleine brandnetel, kleine leeuwenklauw, kleine oievaarsbek, kropaar, paardenbloem, rood zwenkgras, vogelmuur en winterpostelein.

3. Wettelijke consequenties

3.1 Soortbescherming

Amfibieën en reptielen

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde amfibieën of reptielen aangetroffen. Gezien de aard van het plangebied kunnen de volgende amfibieën en reptielen in het plangebied aanwezig zijn: bruine kikker, gewone pad, hazelworm, kleine watersalamander en ringslang. Zij zijn beschermd via artikel 3.10 van de Wnb. De bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander zijn echter vrijgesteld bij ruimtelijke ontwikkelingen. Hazelworm en ringslang zijn niet vrijgesteld.

Om met betrekking tot de hazelworm en de ringslang niet conflicterend te zijn met de Wnb (o.a. doden van dieren), is ecologische begeleiding van het project noodzakelijk. Daartoe dient een erkend ecooloog in de week voordat de grond- en sloopwerkzaamheden plaatsvinden potentiële schuilplaatsen af te zoeken naar beide reptielen. De periode april-oktober is de beste periode hiertoe. Gevangen dieren dienen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden, maar in het landschapsecologisch zelfde gebied, te worden vrijgelaten.

Indien de huidige mestvaalt werd opgeheven, dient vervolgonderzoek plaats te vinden naar de mogelijke functie als broeihoop voor de eieren van ringslangen en als potentiële overwinteringsplaats. Onderzoek aan mest-/broeihopen dienen tussen midden april en eind mei uitgevoerd te worden of in oktober. Op die manier worden legsels en overwinterende dieren niet beschadigd of gestoord.

In de nabijheid van het plangebied komen een tweetal middels artikel 3.5 van de Wnb juridisch zwaar beschermde amfibieën voor die het plangebied potentieel als overwinteringsgebied zouden kunnen gebruiken: kamsalamander en poelkikker.

CONCLUSIE

1. Er dient vervolgonderzoek plaats te vinden naar de volgende soorten:
 - a. Broedvogels:
 - i. Boerenzwaluw
 - ii. Huismus
 - iii. Kerkuil
 - iv. Zwarte roodstaart
 - b. Ringslang (alleen indien de mestvaalt wordt afgebroken of verplaatst)
 - c. Vleermuizen
2. Voorafgaand aan de grond- en sloopwerkzaamheden dienen alle eventueel aanwezige bunzingen, hazelwormen, hermelijnen, kamsalamanders, konijnen, poelkikkers, ringslangen, steenmarters en wezels gevangen te worden en elders te worden uitgezet of verjaagd te worden uit de te slopen en/of te verbouwen opstanden.
3. I.k.v. de gebiedenbescherming kan redelijkerwijze worden aangenomen dat er geen significant negatieve invloed is van de bouw van een nieuwe woning op het GNN en Natura-2000-gebied Korenburgerveen. Het concept erfplan zorgt juist voor een versterking van het landschap op lokaal niveau door de aanleg van meerdere houtige beplantingen.

Indien aanwezige dieren worden weggevangen voor de aanvang van de grond- en sloopwerkzaamheden dan is er geen overtreding van de verbodsartikelen van de Wnb. De periode april-oktober is de beste periode hiertoe. Gevangen dieren dienen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden, maar in het landschapsecologisch zelfde gebied (i.c. Koelveen, Rommelgebergte en 't Mentink), te worden vrijgelaten.

Broedvogels

Soorten met jaarrond beschermde nesten (cat. 1 t/m 4)

Van de groep van broedvogels uit de categorie van jaarrond beschermde nesten is tijdens de quickscan natuuronderzoek huismus aangetoond. Van deze soort met categorie 2 jaarrond beschermde nesten zijn waarschijnlijk 4 nestplaatsen aanwezig binnen de begrenzing van het plangebied (boerderij en schoppe). Omdat beide gesloopt en/of verbouwd gaan worden, zal aanvullend onderzoek moet uitwijzen waar de nestlocaties zich precies bevinden en om hoeveel nesten het exact gaat.

Gezien de vondst van een braakbal is mogelijkwijze ook de kerkuil aanwezig. Daarom dient er vervolgonderzoek plaats te vinden naar de mogelijke aanwezigheid van vaste rust- en/of verblijfplaatsen in de te slopen en/of te verbouwen opstanden van deze uilensoort uit de categorie 3 jaarrond beschermde nesten.

Er zijn geen aanwijzingen over het voorkomen van steenuilen aangetroffen. Evenmin is het aannemelijk dat er ransuilen in de zwarte kraaiennesten broeden omdat minimaal 1 van de 4 bij elkaar liggende nesten bezet is door zwarte kraai. Naar steenuil en ransuil hoeft daarom geen aanvullend onderzoek te worden uitgevoerd.

Andere broedvogels uit deze categorie zijn in het plangebied redelijkerwijze niet te verwachten.

Soorten met jaarrond beschermde nesten bij zwaarwegende redenen (cat. 5)

Van deze groep van vooral (half-)holenbroeders zijn meerdere soorten aangetroffen of potentieel aanwezig binnen de begrenzing van het plangebied en directe omgeving.

Een deel van deze groep broedt in gebouwen, een ander deel in bomen of nestkasten en een klein deel kan in beide broeden.

De actuele en potentiële gebouw-broeders zijn: boerenzwaluw en zwarte roodstaart.

In bomen en nestkasten kunnen de volgende soorten aangetroffen worden: bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, bosuil, ekster, gekraagde roodstaart, grauwe vliegenvanger, groene specht, grote bonte specht, koolmees, pimpelmees en zwarte kraai.

Spreeuw, torenvalk zijn broedvogels van categorie 5 die zowel in bomen/nestkasten als ook in gebouwen kunnen broeden.

ADVIES

1. De meeste vogels broeden in Nederland in de periode tussen 1 maart en 31 juli. Wij adviseren daarom om de werkzaamheden buiten deze periode uit te voeren.
2. In het kader van de zorgplicht van de Wnb wordt geadviseerd om 6 nestkasten voor broedvogels van categorie 5 op te hangen, t.w.:
 - a. 2 voor mezen
 - b. 2 voor vliegenvangers
 - c. 2 voor gekraagde roodstaart

De broedvogels van bomen en nestkasten zullen naar verwachting nauwelijks nadelige effecten ondervinden van de geplande ontwikkelingen, omdat alleen de 2 ruwe berken nabij de oude varkensstallen gerooid worden volgens het landschappelijke inpassingsplan. Daarentegen worden vele bomen en struiken aangeplant. Omdat het echter jaren duurt voordat zij geschikt zijn als broedplaats, wordt geadviseerd om voor deze groep nestkasten op te hangen aan de blijvende opgaande bomen. Vooral de oude zomereiken langs de oprit zijn daartoe geschikt. Die nieuwe potentiële broedplaatsen zullen samen met de opgaande begroeiingen in de directe omgeving garant staan voor het behoud van de broedvogels met categorie 5 jaarrond beschermde nesten. Er zouden bijvoorbeeld 2 nestkasten voor mezen, 2 voor vliegenvangers en 2 voor gekraagde roodstaart opgehangen kunnen worden.

Boerenzwaluw en zwarte roodstaart zijn echter soorten waarvan de lokale populatie achteruit kan gaan indien geen aanvullende maatregelen getroffen worden.

EAS stelt daarom voor om aanvullend onderzoek naar beide soorten uit te voeren. Indien zij aanwezig blijken te zijn, dan kan worden bepaald of de geplande ontwikkelingen in strijd zijn met het behoud van de lokale populatie en wat eventuele mitigerende en/of compenserende maatregelen zijn.

Alle vogels in Nederland (behalve exoten) zijn beschermd middels de Wnb. Voor deze groep kan in de meeste gevallen geen ontheffing worden aangevraagd. In de praktijk betekent dit dat verstoren, verontrusten, doden en dergelijke niet is toegestaan. Voor vogels geldt dat deze tijdens de broedperiode het meest gevoelig zijn voor verstoring. In de overige periode zijn zij flexibeler en is de kans op nadelige effecten door werkzaamheden voor de individuen aanzienlijk minder. Hierdoor adviseren wij om met de werkzaamheden te starten ruim buiten het broedseizoen. Globaal kan worden gezegd dat het broedseizoen voor vogels ligt tussen 1 maart en 31 juli. Formeel is het (bewoonde) nest van een broedvogel beschermd. De broedperiode is dus een indicatie. Ook daarbuiten zijn nesten van broedvogels beschermd.

Vleermuizen

Hoofdzakelijk de opstanden (m.n. boerderij en schoppe) en de oudere opgaande bomen (boomholten, loszittende stukken boomschors e.d.) zijn potentieel geschikt als vaste rust- en/of verblijfplaats voor vleermuizen. Omdat juist de boerderij en de schoppe ingrijpend worden verbouwd, is aanvullend onderzoek naar het mogelijke gebruik van vleermuizen van deze en de overige te slopen opstanden noodzakelijk.

Het plangebied is potentieel geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Dat komt vooral door de aanwezigheid van de oude zomereiken langs de oprit naar boerderij Stoverink. In het concept erfplan (Collou, 2021) blijven alle bestaande opgaande bomen behouden, op 2 na (de ruwe berken t.h.v. de 2 te slopen varkensschuren). Omdat er echter veel groenstructuren aangebracht worden (boomgaard, houtsingel/struweelsingel, boomgroep/solitaire bomen en haag), is de potentiële functie van foerageergebied niet in het geding.

De potentiële functie van de directe omgeving van het plangebied als vliegroute gaat in het concept erfplan van Collou (2021) niet verloren. Deze wordt eerder versterkt door de aanleg van verbindend houtig element tussen de houtsingel en het bos aan de noordzijde van het erf en de oude eikenlaan langs de oprit die in verbinding staat met de houtwallen en bosjes verderop op landgoed Mentink.

Grondgebonden zoogdieren

In het plangebied zijn 2 konijnenburchten vastgesteld. Het konijn is in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen vrijgesteld. In het kader van de zorgplicht van de Wnb wordt voorgesteld om de eventueel in de burchten aanwezige konijnen te verjagen, waarna beide burchten onklaar gemaakt kunnen worden.

Dit verjagen dient buiten de periode dat konijnen jongen hebben te gebeuren omdat de jonge konijnen mogelijk niet zullen vluchten. De voortplantingstijd omvat globaal de periode januari-juli.

Binnen de grenzen van het plangebied kunnen een aantal licht beschermde (art. 3.10 Wnb) en niet vrijgestelde kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) en steenmarter aanwezig zijn in de te slopen en/of te verbouwen opstanden. Om niet conflicterend te zijn met de verbodsartikelen van de Wnb, stelt EAS voor om voorafgaand aan de grond- en sloopwerkzaamheden het plangebied af te zoeken naar deze dieren. Indien zij worden aangetroffen dienen zij gevangen en/of verjaagd te worden, dusdanig dat zij niet meer in de slopen en/of te verbouwen opstanden aanwezig zijn.

Vaatplanten, insecten, vissen en overige ongewervelden

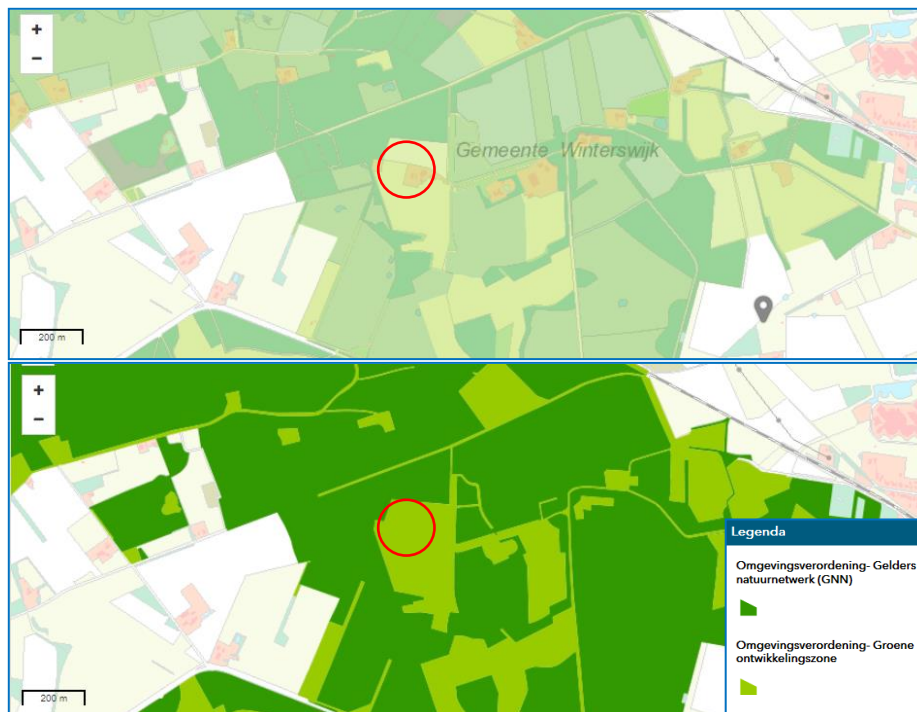
Van de vaatplanten, insecten, overige ongewervelden en vissen worden in het plangebied geen beschermde soorten of soorten van de Rode lijsten verwacht. Deze soortgroepen vormen daarom geen belemmering voor de geplande ruimtelijke ontwikkelingen.

3.2 Gebiedenbescherming

Theoretisch is het mogelijk dat de sloop en (ver-)bouw van opstanden een negatief effect heeft op de natuurgebieden met de status Nationaal Natuur Netwerk (NNN) en/of Natura 2000-gebieden (N2000). Daarom is een inschatting gemaakt of er een Voortoets moet worden uitgevoerd in verband met mogelijk significant negatieve invloed op de bovengenoemde natuurgebieden.

NNN

Het plangebied (rode cirkel in figuur 6) ligt in de Groene ontwikkelingszone, omgeven door het feitelijke Gelders natuurnetwerk (= onderdeel van het Nationale natuurnetwerk: NNN).

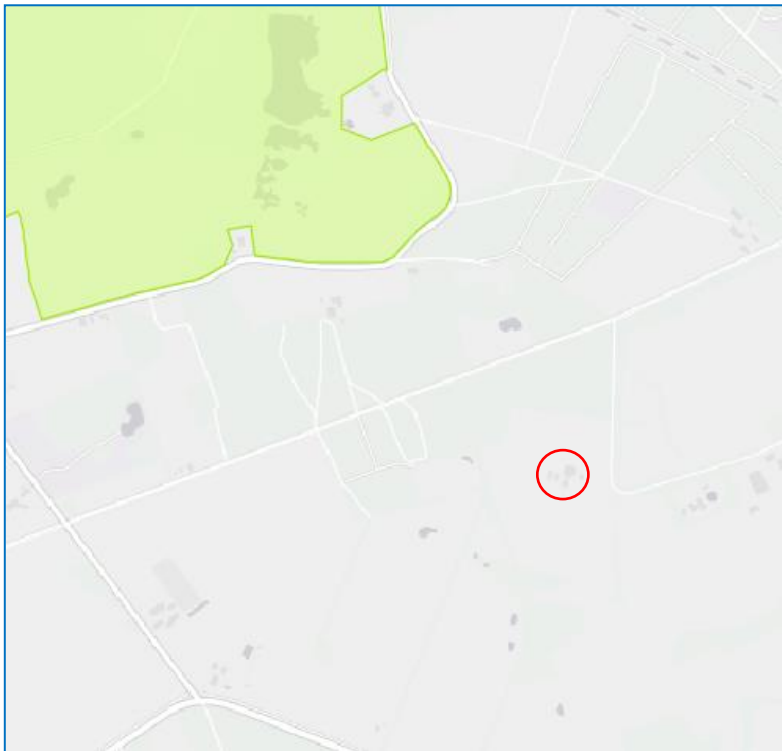
Figuur 6. Ligging plangebied Mentinkweg 13 Winterswijk-Corle t.o.v. de NNN (bron: <https:// gelderland.maps.arcgis.com>).

De bouwkaavel ligt feitelijk buiten de begrenzing van de NNN. Er is daarom geen nadere toetsing noodzakelijk omdat er geen ruimteclaim is. Het plangebied ligt wel in de groene ontwikkelingszone.

Het erf met haar aangrenzende graslanden behoud feitelijk dezelfde functie (bewoning met paardenhouderij). Daarbij komt er aanzienlijk meer groen bij (houtsingel, struweelsingel, solitaire bomen, struikgroepen en hoogstamboomgaard). Dit is in overeenstemming met de doelstelling van groene ontwikkelingszones.

N2000

Het plangebied ligt 500 meter ten zuidoosten van Natura 2000-gebied 'Korenburgerveen'. Er kan redelijkerwijze worden aangenomen dat het slopen en (ver-)bouwen van opstanden op een dergelijke afstand geen negatief effect heeft op de instandhoudingsdoelstellingen van de Korenburgerveen. Er hoeft daarom geen nadere afweging te worden gemaakt.

Figuur 7. Ligging plangebied Mentinkweg 13 Winterswijk-Corle t.o.v. Natura 2000-gebied 'Korenburgerveen' (bron: <https://gelderland.maps.arcgis.com>).

4. Literatuur

Biologische Station Zwillbrock e.V., 2000. Eindrapportage natuur-, bos- en landschapswaarden WCL-Winterswijk. Eigen uitgave Biologische Station Zwillbrock, Vreden.

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk en J.B.M Thissen (red.), 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

Collou, J., 2021. Concept erfopzet Mentinkweg 13. Buro Collou, Eibergen.

Hustings, M.F.H., R.G.M. Kwak, P.F.M. Opdam en M.J.S.M. Reijnen (red.), 1985. Vogelinventarisatie: achtergronden, richtlijnen en verslaglegging. Pudoc Wageningen/Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, Zeist.

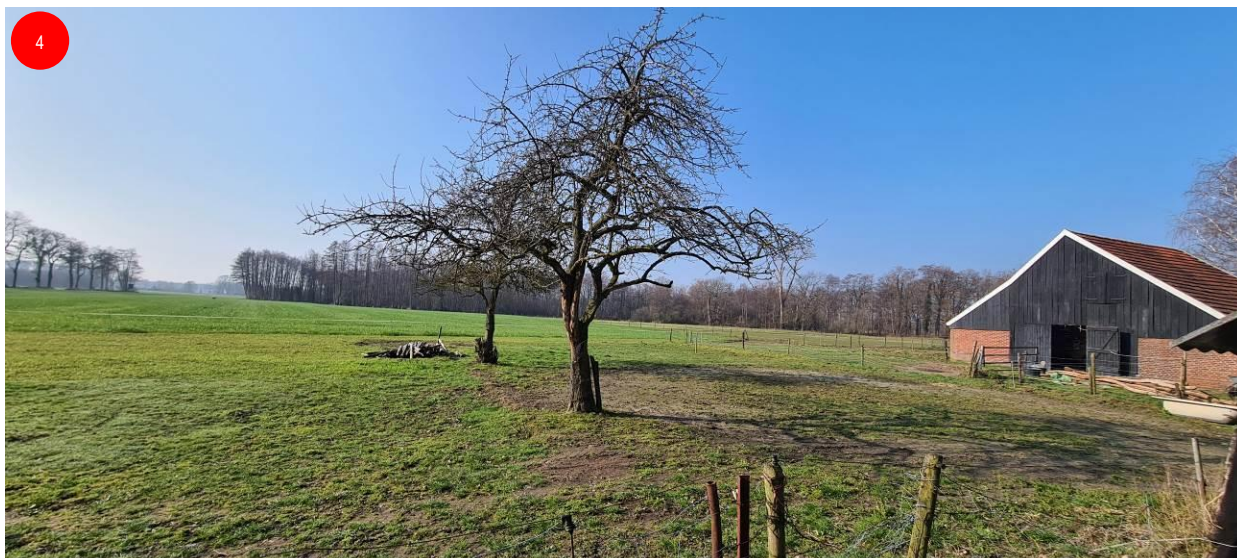
Internet

- www.bij12.nl
- www.natuurloket.nl
- www.nederlandsesoorten.nl
- www.ravon.nl
- www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-economische-zaken-en-klimaat
- www.telmee.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.verspreidingskaart.nl
- www.vogelbescherming.nl
- www.waarneming.nl
- www.zoogdieratlas.nl

Bijlagen

1. Gebiedsimpresie,
2. Landschappelijke inpassing,
3. Toelichting Wet natuurbescherming.

1. Oprit met oude zomereiken
2. Garage
3. Loods
4. Schoppe met 2 hoogstamfruitbomen
5. Karloods/kennel
6. Boerderij met 2 bijgebouwen
7. Varkensschuur
8. Karloods met kippenhok

Soortenbescherming

Sinds 1 januari 2017 is de Wet Natuurbescherming van kracht. Deze wet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn en vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet.

Hoofdstuk 3 van de Wet Natuurbescherming regelt de bescherming van flora en fauna op soortniveau. Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn in principe verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het "nee, tenzij"-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen.

De wet erkent de *intrinsieke waarde* van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen waarin van iedereen wordt geacht voldoende zorg' in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving. Dit is vastgelegd in *Artikel 1.11 van de Wet Natuurbescherming*.

Naast de aandacht voor beschermde soorten geldt voor alle in het wild levende dieren en planten een zorgplicht. Deze is vastgelegd in Artikel 1.11 van de Wet Natuurbescherming:

1. Eenieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden geveerd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Voor de in deze rapportage gemaakte toetsing zijn met name de onderstaande artikelen met verbodsbepalingen van toepassing:

- Artikel 3.1
- Artikel 3.5 en 3.8 lid 5
- Artikel 3.10

§ 3.1 - Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

§ 3.2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.8 - lid 5

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. Zij is nodig:
 - i. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - ii. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - iii. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - iv. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - v. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
- c. Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

§ 3.3. Beschermingsregime andere soorten - nationaal

Artikel 3.10

2. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

3. Artikel 3.8 (ontheffingen voor soorten genoemd in Artikelen 3.5 *Red.*), met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
4. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Ontheffing en Vrijstellingsregeling

Wanneer beschermde soorten, zoals bedoeld onder Artikel 3.1, 3.5 en 3.10, voorkomen in een gebied dienen er maatregelen getroffen te worden om behoud van de lokale populatie, bescherming van individuen en de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen. Hiervoor dienen mitigerende en mogelijk compenserende maatregelen getroffen te worden. Om zeker te zijn of de maatregelen voldoende zijn, dienen ze vooraf beoordeeld te worden door het bevoegd gezag. Met dit besluit kan aangetoond worden dat de initiatiefnemer zich houdt aan de bepalingen in de Wet Natuurbescherming. Het besluit heeft de initiatiefnemer bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen het project of vraagt om handhaving van de Wet Natuurbescherming.

Indien vaste verblijfplaatsen worden beschadigd of weggehaald of behoud van de lokale populatie dan wel bescherming van de aanwezige individuen niet voldoende kan worden gegarandeerd, dienen compenserende maatregelen te worden uitgevoerd én dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. In de meeste gevallen zal dit de betreffende provincie zijn. Voor deze soorten geldt echter dat alleen ontheffing wordt verleend op grond van een wettelijk belang genoemd in de betreffende Artikelen.

Elke provincie heeft een soortenlijst gepubliceerd waarin soorten, zoals bedoeld in Artikel 3.10, in die betreffende provincie zijn vrijgesteld voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden en bestendig beheer en onderhoud.

Vogels

Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Wet Natuurbescherming beschermd. Tijdens werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels. De Wet Natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 3.1. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest.

Deze groep is opgedeeld in enkele categorieën waarop de verbodsbepalingen van artikel 3.1 lid 2 jaarrond van kracht zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Het betreft de vogelsoorten:

- Boomvalk (*Falco subbuteo*)
- Buizerd (*Buteo buteo*)
- Gierzwaluw (*Apus apus*)
- Grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*)
- Havik (*Accipiter gentilis*)
- Huismus (*Passer domesticus*)
- Kerkuil (*Tyto alba*)
- Oehoe (*Bubo bubo*)
- Ooievaar (*Ciconia ciconia*)
- Ransuil (*Asio otus*)
- Roek (*Corvus frugilegus*)
- Slechtvalk (*Falco peregrinus*)
- Sperwer (*Accipiter nisus*)
- Steenuil (*Athene noctua*)
- Wespandief (*Pernis apivorus*)
- Zwarte wouw (*Milvus migrans*).

Er zijn ook vogelnesten die worden aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet strikt beschermd.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Wanneer een jaarrond beschermd nest wordt aangetroffen, dan dient altijd een omgevingscheck uitgevoerd te worden. Een deskundige dient te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is, dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer dit ook niet mogelijk blijkt, dient een ontheffing aangevraagd te worden. Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- Bescherming van flora en fauna;
- Veiligheid van het luchtverkeer;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.

Gedragscode

Voor regulier voorkomende werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkeling kan een vrijstelling van de verbodsbepalingen mogelijk zijn als u handelt conform een goedgekeurde gedragscode. Het kan gaan om handelingen in het kader van bestendig beheer of onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkeling of inrichting. Zo is het onder de Wet Natuurbescherming mogelijk om via een gedragscode Europees beschermde vogel- en andere dier- en plantensoorten vrij te stellen bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, mits er sprake is van een bij respectievelijk Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn genoemd belang. In een gedragscode is beschreven hoe zorgvuldig gewerkt wordt opdat schade aan beschermde dieren en planten wordt voorkomen of tot een minimum beperkt.

Voorwaarde is wel dat gewerkt dient te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Hierbij is het van belang dat de gedragscode op de juiste wijze is geïmplementeerd in de organisatie of in het totaalplan van de werkzaamheden.

Voor meer informatie over de toepassing van de Wet Natuurbescherming: zie de brochure van het ministerie van Economische Zaken: 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen' - 3 december 2016.

Gebiedenbescherming

Het onderdeel 'Gebiedenbescherming' in de Wet natuurbescherming regelt de bescherming van specifieke natuurgebieden. Voor activiteiten die schadelijk zijn voor beschermde natuur, is een vergunning nodig. De bepalingen uit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn in de Wet natuurbescherming verwerkt. De volgende gebieden zijn aangewezen en beschermd op grond van de Wet natuurbescherming:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden).
- Wetlands.

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden in de Europese Unie (EU). Zij is opgezet door de EU om de rijke natuur en biodiversiteit in Europa te beschermen. Via de Natuurbeschermingswet 1967 werden natuurgebieden beschermd door het aanwijzen van Staats- en Beschermde Natuurmonumenten. In de Natuurbeschermingswet 1998 is het onderscheid tussen Staats- en Beschermde Natuurmonumenten vervallen en zijn genoemd als Beschermde Natuurmonumenten. In de Wet natuurbescherming komen Beschermde Natuurmonumenten te vervallen. Deze vallen vrijwel altijd binnen Natura 2000-gebied of het Natuurnetwerk Nederland. Wetlands worden wereldwijd beschermd onder de Ramsarconventie en AEWA-verdrag. De Ramsarconventie (1975) is een internationale overeenkomst inzake watergebieden (draslanden) die van internationale betekenis zijn, in het bijzonder als woongebied voor watervogels. Het doel van deze conventie is het behoud en het oordeelkundig gebruik van alle watergebieden door middel van plaatselijke, regionale en nationale acties en internationale samenwerking, als bijdrage tot het tot stand komen van een duurzame ontwikkeling in de gehele wereld. De Afrikaans-Euraziatische overeenkomst over watervogels (AEWA) is het meest omvangrijke verdrag dat valt onder de Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals (CMS). Het verdrag regelt de bescherming van 255 trekkende vogelsoorten die geheel of gedeeltelijk afhankelijk zijn van moerasgebieden (*wetlands*).

Ecologisch Adviesbureau
Schröder

Droppersweg 1

7108 BL Winterswijk-Woold

Tel: 06-10858730 of 0543-564336

E-mail : ecoadvies@planet.nl

Internet:

www.ecologischadviesbureauschroder.nl